

Sygn. akt I KK 413/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Dariusz Kala

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **M. F.**

o wyrok łączny

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 6 grudnia 2022 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej

z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 546/21,

1. uchyla wyrok łączny w zaskarżonej części, tj. co do pkt 1 i 2 wyroku i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie skazań opisanych w pkt I-III części wstępnej wyroku umarza, a wydatkami postępowania w tym zakresie obciąża Skarb Państwa;

2. nie uwzględnia wniosku obrońcy skazanego – adw. A. B. o przyznanie kosztów obrony udzielonej skazanemu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej, w wyroku łącznym z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 546/21, stwierdzając, że M. F. został skazany prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 13 września 2018 r. sygn. akt II K 228/18, za przestępstwo z art. 209 § 1 a k.k., popełnione w okresie od 23 stycznia 2015 r. do 22 września 2016 r., na karę roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania pracy na cele społeczne po 24 godziny miesięcznie - postanowieniem Sądu Rejonowego w Jarocinie z dnia 26 września 2019 r., sygn. akt II Ko 469/19 kara ograniczenia wolności została zamieniona na karę zastępczą 270 dni pozbawienia wolności,

II. Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 16 lipca 2019 r. sygn. akt II K 310/19, za przestępstwo z art. 209 § 1a k.k., popełnione w okresie od 9 marca 2018 r. do 3 stycznia 2019 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

III. Sądu Rejonowego w Jarocinie z dnia 15 października 2019 r. sygn. akt II K 190/19, za przestępstwo z art. 209 § 1a k.k., popełnione w okresie od 26 kwietnia 2018 r. do 3 stycznia 2019 r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,

IV. Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 22 listopada 2021 r. sygn. akt II K 611/21, za przestępstwo z art. 209 § 1 a k.k., popełnione w okresie od 15 lipca 2020 r. do 10 maja 2021 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

orzekł:

1. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 87 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r.) w zw. z art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z. 2020 r., poz. 1086) w miejsce poszczególnych kar ograniczenia wolności i pozbawienia wolności wymienionych wyżej w punktach I, II i III, orzeczonych w sprawach Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej sygn. akt II K 228/18 i sygn. akt II K 310/19 oraz Sądu Rejonowego w Jarocinie sygn. akt II K 190/19, wymierzył skazanemu M. F. karę łączną roku pozbawienia wolności.

2. stwierdził, że kara zastępcza 270 dni pozbawienia wolności, orzeczona postanowieniem Sądu Rejonowego w Jarocinie z dnia 26 września 2019 r. sygn. akt II Ko 469/19 w miejsce kary roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 13 września 2018 r. sygn. akt II K 228/18, nie podlega wykonaniu, wobec objęcia powyższej kary ograniczenia wolności karą łączną pozbawienia wolności,
3. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej wyżej kary łącznej zaliczył skazanemu okres odbywania kary pozbawienia wolności w sprawie Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej sygn. akt II K 310/19 od dnia 3 sierpnia 2021 r. i nadal - początek i koniec kary łącznej określi administracja zakładu karnego.
4. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego w zakresie kary wymierzonej skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej, sygn. akt II K 611/21,
5. na podstawie § 17 ust. 5 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 18) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. A. B. kwotę 120 zł, powiększoną o stawkę 23 % podatku od towarów i usług, tytułem kosztów obrony udzielonej z urzędu,
6. na podstawie art. 624 k.p.k. i art. 6 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity z 1983 r. Dz. U. Nr 49, poz. 223 ze zm.) zwolnił skazanego od obowiązku uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych i nie pobrał opłaty.

Wyrok powyższy uprawomocnił się z dniem 26 lutego 2022 r. (nie jak błędnie wskazano datę 28 lutego 202 r. w zarządzeniu z dnia 11 marca 2022 r., k. 45 akt II K 546/21, w sytuacji, gdy z akt sprawy wynika, że odpis wyroku z uzasadnieniem doręczono obrońcy w dniu 11 lutego 2022 r. k. 42).

Kasację na korzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny zaskarżając powyższy wyrok w części orzekającej o karze łącznej, tj. w zakresie rozstrzygnięć z pkt 1-3 wyroku, podnosząc zarzut rażącego naruszenia przepisu prawa karnego procesowego - art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. polegającego na orzeczeniu wobec skazanego M. F. kary łącznej obejmującej kary wymierzone prawomocnymi

wyrokami Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej: z dnia 13 września 2018 r., sygn. akt II K 228/18 i z dnia 16 lipca 2019 r., sygn. akt II K 310/19 oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w Jarocinie z dnia 15 października 2019 r., sygn. akt II K 190/19, które to skazania zostały objęte prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Jarocinie z dnia 13 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 389/21, co skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i umorzenie w tym zakresie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna i to w stopniu oczywistym uzasadniającym jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodzić się trzeba ze skarżącym, że wyrok łączny Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 546/21 w zakresie, w jakim orzeczono wobec skazanego karę łączną, został wydany z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa procesowego wskazanym w zarzucie kasacji, choć, co warto podkreślić, nie z przyczyn leżących po stronie procedującego sądu. Wskutek prowadzonych w tym samym czasie postępowań w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec skazanego M. F. przez dwa różne sądy (Sądy Rejonowe w Środzie Wielkopolskiej i Jarocinie) doszło do wydania dwóch tożsamyh rozstrzygnięć łączących kary ograniczenia wolności i pozbawienia wolności wymierzone prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej: z dnia 13 września 2018 r., sygn. akt II K 228/18 i z dnia 16 lipca 2019 r., sygn. akt II K 310/19 oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w Jarocinie z dnia 15 października 2019 r., sygn. akt II K 190/19, a zatem zaistnienia uchybienia określanego jako naruszenie powagi rzeczy osądzonej (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.).

Co prawda zaskarżony kasacją wyrok łączny Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej wydany został wcześniej niż wyrok łączny Sądu Rejonowego w Jarocinie w sprawie II K 389/21 (wyrok z dnia 13 stycznia 2022 r. k. 55), to uprawomocnił się jednak później (wyrok łączny w sprawie II K 546/21 prawomocny w dniu 26 lutego 2022 r., wyrok łączny w sprawie II K 389/21 prawomocny w dniu

21 stycznia 2022 r. k. 57 akt II K 389/21) i w kontekście właśnie tej daty (prawomocności) to wyrok łączny Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej obarczony był przeszkodą procesową w postaci *res iudicatae* (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.)

Sąd Najwyższy podkreślał już w swoim orzecznictwie, że w wypadku, gdy wobec tej samej osoby zapadły dwa prawomocne wyroki łączne, obejmujące te same skazania, które objęte były tym węzłem w wyroku, który uprawomocnił się wcześniej, drugi z tych wyroków dotknięty jest w tym zakresie rażącym naruszeniem prawa, zaliczanym do tzw. bezwzględnych przyczyn uchylenia orzeczenia, przewidzianym w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. określanym jako naruszenie powagi rzeczy osądzonej (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.). Taka sytuacja stanowi ujemną przesłankę procesową, przewidzianą w przepisie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., w zakresie wydania kolejnego orzeczenia w tym przedmiocie w przypadku, gdy w orzeczeniu wydawanym później miało dojść do rozstrzygnięcia tego, czy dokładnie te same skazania za czyny jednostkowe spełniają warunki do objęcia ich węzłem kary łącznej w wyroku łącznym (por. wyrok SN z 30 listopada 2011 r., II KK 149/11).

Niczego w tym stanie rzeczy nie zmienia to, że orzekając w przedmiocie wyroku łącznego Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej w sprawie II K 546/21 orzekał w odmiennej, niż Sąd Rejonowy w Jarocinie w sprawie II K 389/21, konfiguracji przedmiotowej. Pomimo bowiem tego, że przedmiotem postępowania w sprawie II K 546/21 dodatkowo pozostawał wyrok wydany przez Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej z dnia 22 listopada 2021 r., sygn. akt II K 611/21, to w konsekwencji, przy różnym zakresie rozpoznania doszło do wydania orzeczenia obejmującego te same skazania, co w wyroku Sądu Rejonowego w Jarocinie w sprawie II K 389/21. Stwierdzenie powyższego uchybienia w postaci powagi rzeczy osądzonej, a w konsekwencji, wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., skutkować musiało uchyleniem przez Sąd Najwyższy wyroku łącznego w zaskarżonej jego części i wydaniem orzeczenia następczego w postaci umorzenia postępowania w tym zakresie.

Na marginesie tych wywodów należy stwierdzić, że wyrażony w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku pogląd prawny, który stał się podstawą umorzenia postępowania w zakresie objęcia wyrokiem łącznym skazania w sprawie

II K 310/19 Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej (pkt IV wyroku) jest błędny. Nie dostrzegł bowiem ten sąd, choć powinien, argumentacji przedstawionej przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., sygn. akt I KZP 2/21 (OSNK 2021, z. 11-12, poz. 44). Sąd Najwyższy stwierdził przecież, że przepisy art. 81 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r., poz. 1086) nie wyłączają stosowania art. 4 § 1 k.k. w sytuacji, gdy tylko jedna z kar, których połączenie sąd rozważa w postępowaniu w przedmiocie wydania wyroku łącznego, została prawomocnie orzeczona do dnia 23 czerwca 2020 r. albo po tej dacie. Kara opisana w pkt IV części wstępnej wyroku zaskarżonego kasacją wymierzona została po 23 czerwca 2020 r. i w tym stanie prawnym stała się prawomocna. W dacie orzekania przez sąd *meriti* zastosowanie art. 4 § 1 k.k. w odniesieniu do zbiegu kar opisanych wyrokami z pkt I do IV było zatem – w kontekście wskazanej powyżej uchwały w sprawie I KZP 2/21 – konieczne, skoro na dodatek wówczas kary orzeczonej wyrokiem w sprawie II K 611/21 jeszcze nie wykonano.

Ograniczenie przez skarżącego zakresu zaskarżenia wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej do orzeczenia o karze łącznej wymierzonej w pkt 1 tego wyroku i nie podniesienie w kasacji zarzutu skierowanego co do pkt 4 zaskarżonego wyroku, a zatem obraży art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. poprzez niedostrzeżenie istnienia warunków do orzeczenia kary łącznej w zakresie skazania opisanego w pkt IV, tj. skazania na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności w sprawie II K 611/21, uniemożliwiło Sądowi Najwyższemu usunięcie zasadniczego uchybienia prawnego, które zdecydowało z kolei o naruszeniu powagi rzeczy osądzonej. Jeżeli bowiem sąd *meriti* prawidłowo by wykladał normę art. 4 § 1 k.k. w odniesieniu do przepisów 81 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r., poz. 1086), to dostrzegłby istnienie warunków do orzeczenia kary łącznej co do wszystkich skazań objętych przedmiotem postępowania w sprawie II K 546/21, a to

doprowadziłoby do niemożności wydania orzeczenia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 572 k.p.k. Obecnie – co wynika z informacji z systemu NOE-SAD – kara pozbawienia wolności orzeczona wyrokiem II K 611/21 została wykonana w całości, co stanowi przeszkodę w objęciu jej węzłem kary łącznej z karami opisanymi w pkt I-III w części wstępnej wyroku według stanu prawnego do dnia 23 czerwca 2020 r., a z kolei, z uwagi na warunki temporalne (data wydania pierwszego wyroku) nie jest możliwe połączenie tej kary węzłem kary łącznej ze skazaniami z pkt I-III według stanu prawnego obowiązującego od 24 czerwca 2020 r. Z tych powodów konieczne stało się uchylenie wyroku w zaskarżonej części i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Wniosek obrońcy skazanego – adw. A. B. o przyznanie kosztów obrony udzielonej skazanemu w postępowaniu kasacyjnym nie mógł zostać uwzględniony. Po pierwsze, przypomnieć trzeba, że w myśl art. 84 § 1 i 2 k.p.k. obrońca z urzędu wyznaczony w postępowaniu rozpoznawczym po jego prawomocnym zakończeniu jest jedynie uprawniony, ale już nie zobowiązany, do pełnienia swych obowiązków obrończych, co oznacza, że nie ma podstaw prawnych do przyznania wynagrodzenia za te czynności procesowe, co do których wykonania obrońca z urzędu nie został wyznaczony (zob. postanowienia SN: z 15 stycznia 2013 r., II KZ 56/12; z dnia 19 kwietnia 2007 r., II KK 317/06). Po drugie, w tej sprawie, zainicjowanej kasacją Prokuratora Generalnego wywiezioną na korzyść skazanego i rozpoznaną na posiedzeniu bez udziału stron w trybie art. 535 § 5 k.p.k., czynności obrońcy ograniczyły się do złożenia przez nią dwuzdaniowego pisma zatytułowanego „Odpowiedź obrońcy na kasację”. Zdaniem Sądu Najwyższego ani obszerność złożonego pisma stanowiącego wyłącznie wyraz zajmowanego przez obrońcę stanowiska wobec złożonej skargi (*„oświadczam, iż popieram treść zawartą w kasacji”*) ani tym bardziej brak zawartości merytorycznej odnoszonej do problematyki kasacji, nie uzasadnia przyznania obrońcy wynagrodzenia w wysokości stawki minimalnej przewidzianej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2019.18. t.j.). Mając na uwadze te argumenty należało wniosek oddalić.

l.n